

Botos Katalin:

Itt a kánikula!

(A szárazság kapcsán szembesülünk elhibázott agrárpolitikánk következményeivel)

A figyelem az agrárium felé fordul napjainkban... Fogyasztóként nagyon is megérezzük az áron a súlyos aszály következményeit. Csillagászati áron kínálták a cseresznyét, epert, meggyet. Le is fut lassan a szezonjuk. Közben, vidéken élve, lehet látni, hogy a város környéki kiskertekben ott aszalódik a fán – ha egyáltalán van. Hiszen a tavaszi időjárás, a hirtelen hűvös idő a virágzaskor jól betett a fáknak... Méhecske se zümmögött, beporzás se volt. Most viszont dől a napsugár a dél-alföldi területekre. Mindenütt nagy a meleg, városokban, a fővárosban is; de a dél-alföldi megyékben a helyzet kimondottan katasztrofális. Szegény embert még az ág is húzza...Folyóink vízhozama megcsappant. Duna is, Tisza is rekord alacsony vízállású. Nem állíthatjuk, hogy van elég vízünk, mert bizony, ami van, az is kifolyik az országból. A csodás Köröstoroknál a Tisza nagy homoktenger közepén csordogál... Nyaralóknak kellemes – melletted úszik el a hal a kevés vízben – de holtágaiban alig van víz, kiszáradtak. Elpusztulnak a halak is bennük. A külterületeken sincs harmat: a fácán-mama nem tudja mivel itatni csibéit...

Apropó, kiskertek. Szegény, Kertmagyarországról álmodó népi íróink! Szomorúan jelentem, hogy a szocializmus utolsó éveiben közelebb voltunk képileg ehhez az álomhoz, mint most. Legalább is a kiskertek, zártkertek, háztájik, szépen meg voltak művelve. Telekszomszédom, az idős vidéki munkásember, azt mondta, hogy a család zártkertjében a hét szilvafán megtermett gyümölcsöt eladva a felvásárlónak, olyan komoly jövedelemre tett szert, mint egy havi munkabére... Mert hogy akkor volt felvásárló hálózat... Az elmúlt időben növekedett a városon kívülre települők száma az alföldi kisvárosban. De a kiskertek állapota siralmas. Távol álljon tőlem, hogy idealizáljam a Kádár-korszak agrárpolitikáját, s általában, azokat az időket. Hiszen roppant terhes örökséget hagytak hazánkra! De az mégiscsak keserű tény, hogy a kiskertek a rendszerváltás után egyszerűen *eltűntek*. A statisztika szerint a csökkenés: 99%!

Nem volt, aki művelje, hiszen az agráriumból 30 év alatt csaknem fél millió munkavállaló távozott. Nyugdíjba mentek, munkanélküliek lettek, vagy lassan a szolgáltatási szektor felszívta őket. Mivel 4-4,5 millió fő volt az aktív korosztály átlagos létszáma a rendszerváltás után, gondolom, nem kell mondani, hogy ez mekkora embertömeget jelentett. Nyilván a munkaképes fiatalabb korosztályok mentek el a városba, vagy külföldre, szerencsét próbálni. De, aki otthon maradt, vidéken, az is abbahagyta a vesződést a kiskerti termeléssel. Minden kapható volt a nagy multi élelmiszerláncokban, amelyek gombamód szaporodtak...És még több import-áru is! Itt van a teljes fejlődő országok-kínálta déligyümölcs, de lengyel alma, francia krumplics, kínai fokhagyma is van a polcokon – mit, van: szinte sokszor *csak az van!* A krumplics 80 %-ban import! Nem tudjuk kielégíteni a hazai szükségleteket olyan termékekből, amelyek hungarikumoknak számítanak! Burgonyának a felét sem! Hagyma, fokhagyma, csupa import, de még fűszerpaprika import is van! Lengyel almával tele a bolt. Mellesleg, egész Európa! Ők nem felejtették el a kertészkedést, megmaradtak a gyümölcsöseik, mert Lengyelhonban Visinszkij bíboros alkuja Gomulkával az ötvenes évek végén a vallásra, és a parasztság békében hagyására is kiterjedt... így megmaradtak a kis gazdaságok. Igaz, akkor nem is tudták ellátni az ország egészségét élelmiszerrel... Mára azonban a megőrzött tudás kamatozik...

Ne mondja nekem egy liberális közgazdász se, hogy normális ez! Az élelmiszer-ellátás: stratégiai jelentőségű. Szinte az ország szuverenitása függ tőle! Az Európai Gazdasági Közösség, a mai EU elődje is ezt valósította meg legelőbb, a Montánunió létrehozása után. Minden ország törekszik

élelmiszerből önellátásra. Japán is termel rizst, pedig ehhez ott nem kedvezőek az adottságok, komoly állami támogatás kell! Nálunk meg *az import a rendszerváltás után hatszorosára nőtt az agráriumban, míg a kivitel csak háromszorosára. Azaz, az import növekedése felemésztette, ami deviza-többletet az agrárium hozott! Ami elegendő volt akkor, bőven, az energia importunk kifizetésére! Mára már annak a töredékét se fedezi!*

Az EU mag-országainak soha nem volt szívügye a csatlakozók profitábilis agrártermelésének lehetővé tétele. Nem akartak a maguk számára konkurenciát. A keleti piacok viszont, fizetéseképtelenség miatt, csaknem megszűntek...

Annak is szerepe volt az agrárium visszaesésében, hogy a kárpótlással megvalósuló földprivatizáció apró területeket hozott létre, a korábban kialakított nagygazdaságokból. Azon természetesen nem lehet hatékonyan gabonát termelni – az egyéb, munkaigényes termékekhez meg kevés volt a szakértelem, a pénzügyi támogatás és a tőke. Hiszen a múltban a görbe uborkából is lehetett zakuszkát csinálni az orosz vodka mellé... de az Unió az előírásaival még ebben is akadályt jelentett... Bezárattott sok vágóhidat, mert az előírásoknak megfeleléshez nem volt pénz, még fizetett is a marhák levágásáért... Mellesleg, a szőlő kivágásáért is pénzt kaptak a gazdák. Csoda, hogy visszaesett a szőlőterület is, csaknem felére?

Mondhatjuk: de miért engedték be a nagy áruház láncokat az önkormányzatok a városokba, egymás hegyén, hátán? Mert mindig több volt a rájuk terhelt feladat, mint a finanszírozás... És kellett az innen jövő iparűzési adó...

Látszik, hogy *milyen komplex feladat* egy hatékony, az agráriumnak és a vidék gazdaságának megfelelő gazdaságpolitika kidolgozása!

„Ez a mi munkánk, és nem is kevés... „

Csongrád, 2025. június